

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

TÉNY.

5616. sz. hirdményre, melyben f. hó 12-én és 14-én, a minden kellékekkel felöltözött 31-én Nagyváradi, Debreczeni, a nagyváradi katonai élelmezési bizottság felügyelőségének részéről a következők tartatottak:

b-berletre,

szépírók által ajánlatok, a pályák nevezett raktárnál be-

parancsnoksága.

mentés.

hírré teszi, hogy az uradalom területén

Luh-Erzsébet- és

uraknak Szolyván bérbe adtak; től kezdve a nevezett czégház lesznek

Schönborn-Buchheim-féle

igazgatósága Munkács

z. fogyasztó közönségnek ezennel

oltását már f. é. november 15-étől eloltásvizeteket, mind forgalomba

German és Bodnár,

Szolyván (Bereg megye).

Kohn testvérek Kassa

Kapható minden előrangú gyógy-
gyártásban, csemege kereskedésben és
kávéházban.

zamos orvosi tekintély által mint

egészségesebb ital ajánlva, nélkülözhetetlen. — Kitélík kellemesebb
nyhesség és pártlanizetességével.

Kohn testvérek Kassa

Kapható minden előrangú gyógy-
gyártásban, csemege kereskedésben és
kávéházban.

TNAK.

AK

elven,

ket.

AK

elven,

ket.

ak legjutá-

a közzéteszek.

omda tulajdonos.

Diszoklevéllel

1871-ben.

Diszoklevéllel

1871-ben.

Hirdetési árak:
Helyben és postán küldve,
egy évre 10 fr.-k.
Fél évre 5 —
Negyed évre 3 —
Egyes szám 5 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény: Nagy-batvan-
atca. 1504. szám. Újvárosi
ház. — a szerkesztőségbe bér-
menive küldendő.

Működési helyben:
TELEKI K. LAJOS és táj.
OSÁTHY KÁROLY könyv-
kereskedésben és a kiadóhiv-
atalban SUTÁSI IMRE könyv-
nyomdájában a postahivatalok
után.

Hirdetési díj:
Nagy hatóságok részéről 5 kr.
Nagyobb terjedelmű és többre-
hirdetéseket alkalmazzák a leg-
előbbi árértékűnek fel-
bőlyögdi minden külön beki-
rást 50 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában
foglalt hirdetés 50 krajcár

"Nyitott" ben megjelenő közle-
mény minden postai sora 50 kr.
Hirdetéseket felvételre a kiadó
hivatalában, KUTASI L. könyv-
nyomdájában, valamint ZICHNER
MAY E. könyv. iróházában is.
Név nélkül vagy bérmentesen
beküldött levelek nem vétel-
nek figyelembe.

Kéziratok vissza nem
adátanak.

A Deák beszédei.

A Kónyi könyvének harmadik kötete nemcsak irodalmilag fontos, hanem események tekinthető politikailag is. — E könyv az 1861—66. korszakról ad hírt a Göröve-Lónyay naplóiból, eredeti okmányokból és olyan egynégy elbeszélései nyomán, a kiknek szerepük volt abban az időben.

Sok homályos részlete és érthetetlen eseménye van ez időszaknak. Miért kívánt Deák Ferenc az osztráktól 1865-ben kevesebbet, mint 1861-ben, és miért elége-
dett meg 1867-ben, tehát Ausztria leve-
relése után, akkor, midőn már romokban
hevert a »nagyhatalmi állás« — sokkal
kevesebbel, mint a mennyt 1865-ben kö-
vetelt: ez homályos rajtély volt mindazok
előtt, kiknek szemében a Deák hazafisága,
jelleme és légsége minden kételesen fel-
állt. Miután pedig, Deák Ferencet, jó-
szán észszel gyanúsítani nem lehetett,
ennél fogva a homály áttörhetetlennek lát-
szott.

De lassan lassan lehull a fátyol a Béccsel való alkudozás titkairól. Ugy lát-
szik, mindez már kicsinált dolog, s az or-
szággyűlés csak arra van hivatva, hogy a
megtörtént tényeket regisztrálja. Igy ír
Kossuth 1867 márciusában ama »Nyitott
levél«-ben, melyet Deákhoz czimezett, de
a nemzetnek küldött. Nagy esemény volt
akkor ez a levél. A budapesti jogászgye-
rekek könyvnyelki tanulták meg, az ntezá-
kon csoportok keletkeztek s komoly férfiak
vetették föl a kérdést, hogy vajon lesz-e
koronázás e levél után?

A koronázás megtörtént; az alku lét-
rejött s Andrassy ily kiáltott fel a Tere-
beare gyűlt választók előtt: »Mindent meg-
nyertünk!»

Hanem a Kossuth szava nem ment
feledésbe. »Lassan lassan lehull a fátyol
a Béccsel való alkudozás titkairól. Ugy
látzik, mindez már kicsinált dolog s az
országgyűlés csak arra van hivatva, hogy a
megtörtént tényeket regisztrálja.« A fá-
tyol hullott. Minap szinre került a
Trefort emlékirata, melyben a magyar had-
sereg jogos és természetes volta vasköve-
zetességgel van kimutatva. Most új ok-
mányokkal világít be Kónyi Manó a ho-
mályba. Még ma sem látunk minden rész-
letet, de megfeytve látjuk a Deák engedé-
kenységének okait. Erdekés és értékes
okmánytár ez a könyv s a Kónyi naiv
buszóságának igazán sokat köszönhet min-
den publicistának és minden történetir.

Látjuk, hogy Deák az alkotmány tel-
jesességéhez, formáihoz és hagyományaihoz
állandó hűséggel ragaszkodott. Engedé-
kenységre őt nem saját belátása, nem is
a viszonyok hatalma kényszerítették, ha-
nem az emberek gyengesége és hatalom-
vágya. Lónyay, Eötvös, Göröve, Andrassy,
Bazzerdj, Kerkapoly, Horváth Lajos —
ezek mindenáron békülni akartak. Eötvös-
ben tulnyomó az általános emberi szem-
pont, Andrassyban tulnyomó a frivolitás,
Lónyayban tulnyomó a hatalomvágy. A
gyeplő a Deák kezében volt, de a lovak
erősebbek valának a szerszámnál.

Delegatióra Deák Ferenc is gondolt,
de úgy akarta — s ezt ki is fejtette a
bécsi »Debatte«-ban, hogy az országgyű-
lés a tagokat utasítással lássa el. András-
synak ez nem tetszett, más vázlatot írt,
előbb megszereszte magának hozzá a hiva-
ket, aztán bemutatatta Deáknak és elfogad-
tatta vele is.

Deák gondoskodni kívánt a monarchia
»biztonságáról«, mert szerinte ez a prag-
matica sanctio folyománya. — Andrassy
»nagyhatalmi állás«-t kívánt »biztonság«
helyett. — Deák nem engedett, Andrassy
frondeurkodott s bár a feliratnál Deák
győzött, de a kiegyezési törvény mutatja,

hogy az Andrassy »nagyhatalmi« ambíciója
érvényesítette magát.

Ennek az ambíciónak iszszuk a levét
a militarizmusban és az irtózatossá-
adósságban. A kiegyezés férfiai rendre-
rendre átköltöznek egy jobb és csende-
sebb világba, egyelőre szobrokat is kr-
nak Budapest téerein, de mikor már mind
leltöltött a fátyol a Béccsel való alkudo-
zás titkairól, talán csak megnyílik a nem-
zet szeme is, s talán csak letér arról a
végzetes lejtőről, mely az opportunismus
tal-lencéséjéért Magyarország jövődjét a
megsemmisülés felé sodorja.

B. M.

Mi is volt a 61. országgyűlés határozati párta?*)

Kónyi Manó sok érdekes adattal járul
a határozati párt belső életének megismeréséhez,
közli velünk a párt első és második határozati
fogalmazványát, melyek eddig napvilágot nem
láttak, de mindez nem teheti világos képpé,
a mi szürke gomolygó khaosznál nem volt
egyéb. Az emberek, kik a párt élén állottak,
csak oly bizonytalan ingó árnyak, mint a
nyúl zavarosak és ellentmondók a párt kö-
réről hirdettek eszmék. Feltűnik mint hir-
telen meteor Telegi Lászlónak alakja, misz-
tikus komoly fényfelbolyongva darab ideig
ide-oda, hogy végül az országot megreszket-
tető durranással merüljön el az örök éjben.
Kónyi Manó e nevezetes epizódról is több ta-
nuságot gyűjtött össze olyan férfiakól, kik
Telegi László szereplését közelről láthatták.
Sok beces és érdekes részletet tudunk is
meg tőlök, de nem csak hogy Telegi László
öngyilkosságát meg nem magyarázták, ellen-
mondásaikkal áthatatlan rejtellyé bonyolítják
egész működését és politikai jellemét is. Az
egyik tanu, ki a határozati párt tagjának
mondja magát, Almássy Pálra hivatkozva, azt
állítja, hogy Telegi László kezdettől fogva
Deák Ferenc politikáját helyeselte, és csak
öngyilkosságára ama gyanúsítások ellenében,
mintha a király irányában szabadonbecsá-
tásáért kötelességeket vállalt volna, válasz-
totta a határozati álláspontot. Tette ezt ab-
ban a reményben, hogy párta kisebbségben
lesz. Hogy mégis ez a párt többségre ju-
tott, a mit ő, a vezér, az ország kárának
itelt, ez volt az ő tragikum, mely az ön-
gyilkos fegyvert kezébe kényszerítette.

Ugyanez a tanu szemléltethető eleven közvet-
lenséggel írja le, miként sikerült a határozati
párt többsége ellenében a feliratnak győzelmet
szerezni. Másfelől Madarász József, Pulszky
Ferenc, gróf Andrassy Gyula azt érde-
sítik, hogy Telegi László egyenest forradalomra tö-
rekedett. Pulszky szerint kétségbeesésének va-
lódi oka az volt, hogy a külháborúra való
számításai be nem váltak. Választhatunk hát,
hogy egy nyomorult komédia áldozatának,
vagy egy titáni törekvés hősiességének
tartjuk e. Telegi László egész egyénisége,
helyzete és multja feltétlenül az utóbbit teszi
valószínűbbé, de akarmi volt is, bizonyos az
egy, hogy a határozati párt benne irányzó
szellemet és parlamentit vezért nem nyert.

Utána Tisza Kálmán lép az előtérbe.
Ráismerünk, hogy ne ismernék rá! A leg-
nagyobb államférfiaknál sem ritka dolog,
hogy pályájukat súlyos botlással kezdik és
fatale tehetségeknek előbb nagy tévedésekben
kell kiforrnia, mielőtt hivatásukat betölthet-
nék. De aligha fog valamikor hiányzani még
első fellépésükben is az erőnek nyoma, a
fiatal oroszlan körme. Tisza Kálmánról el-
ismerhetjük, hogy mindjárt első bevonulásánál
a magyar közélet sorompói közé oly kí-
csinyes és akadémikus, oly eszme nélkül való,
nagy dolgokban ingatag, apró dolgokban szí-
vós, a minőnek később mindig találunk. A
mit eddig Tisza Kálmán 61-iki és 65-iki
szerepléséről tudunk, Kónyi Manó művében
több jellemző adattal van kiegészítve, annál
jellemzőbbel, mert jobbadán színelvű megótti
dolgokra vonatkoznak. A felirati javaslat győ-
zelmé után részletes vita közben a határozati
párt oly módosításokat iktatott a javaslatba,
melyekről Deák joggal panaszkodott, hogy ja-
vaslatának csődjét és szellemét kiforgatják.
A megváltoztatott feliratot, mely a király
trónörökösödését ignorálta, az uralkodó el-
nem fogadta. Tisza Kálmán volt ekkor az,
ki titkon és saját pártjával nem érintkezve,
az eredeti szerkezetet visszaállítását segítette
elő. Egy Debreczenben ez idő-
tájít megjelent röpirat ke-
s-
t-
u-
en valója a vezért, hogy párta felbon-
tásán dolgozott.** Kónyi közlései ama má-
*) Az »E-s«-ből.
**) Ha valakinek e röpirat birtokában volna,
lekötelezné szerkesztőségünket rövid időre való át-
adásával. Szerk.

sodik határozati javaslatot is, melyet Tisza
Kálmán Deák második felirata ellenében ki-
dolgozott és a háznak beterveztetni kívánt.
Százaz, elegenden szórásalagosat munká,
mely felhasználja a nemzeti történelem bizonyítékait,
de semmi sincs benne a nemzeti történelem
lelkéből. A képviselők érezték, hogy szemben
a hatalomnak jogtíró kijelentésével, melyek
az egyezkedés minden reményét — meg-
semmisítették, a képviselőház egyhangu nyi-
latkozatára van szükség, konferenciát, ke-
sőbb zárt ülést tartottak, hogy egyezkedést
hozzanak létre. Tisza Kálmán nem állott
el javaslatától. Csak mikor a nyilvános ülésben
öríasi viharos lelkesedés fogadta Deák nagy-
szerű tervezetét és a képviselőház a pillanat
látától elragadva, rögtön határozni kívánt az
egy érdemben is, hagyta Tisza zsebében sa-
ját határozati fogalmazványát. Hasonló mo-
zanatok térnek vissza Tisza vezéri szerep-
lésében a 65-iki országgyűlésen is. — Nincs
egyetlen pillanata, melyben a szellemek ve-
zére volna, az idők hangja szólalna meg be-
őle. Sohasem látjuk belőle világot a lélek
nagy lángját, mindig félíg formalista, félíg szí-
nész, a kinek szerepét a külső körülmények
határozzák meg és a ki semmi lépésével
nem veszi el az ügyeletet saját személyére.
Ez az ő nagy taktikája, a taktika ama faj-
tája, melylyel a gyöngék, és nem az erősek
élnék. De hát sokra vitte. Magyarország mai
politikai nemzedéke, mely megtanulta be-
csülni a hatalmat és az elvtelen opportunizmust,
őt tisztelti államférfiúi ideáljának!

— Belföldi hírek. Az udvar itt-
hon. A király ő Felsége tegnap este szán-
dekölt elutazást Bécsből Gödöllőre elhalasz-
totta. — Mária Valéria főhercegnő tegnap
este Kőbányára utazott, a honnan a királyi
váltót át kölönvonalattal folytatta utját. A fő-
hercegnő 10 óra 24 perckor érkezett Gö-
döllőre. — Királyunk műve a had-
seregéről. A »Munch. Allg. Ztg.«-nak, e
rendesen jól értesült lapnak egy bécsi távirata
érdekes hírt közöl. Azt jelenti ugyanis, hogy
a trónörös vállalatának, »Az osztrák-magyar
monarchia irásában és képmén« című nagysza-
bású műnek rövid idő mulva párja támad egy
kisebb, de nem kevésbé érdekes és fényes
kiállítás műben, mely »Az osztrák-magyar
hadsereg irásában és képmén« címet fog viselni
s mely uralkodónk Ferencz József személyes
veze és őt felügyelete alatt készült. — El-
maradt kirándulás a török vendé-
gek, kik Széchenyi és Maszar pasákkal el-
kőn kirándulást terveztek Budapestre, mint
Széchenyi gróf az önkéntes tüzoltótestületet
értesítette, közbejött akadályok miatt lemond-
tak a kirándulásról. A jövő tavaszszal azonban
a társaság okvetlen ellátogat fővárosunkba. —
A regálegy tárgyalása. A kép-
viselőház regálegy bizottsága tegnap foly-
tatólagos ülést tartott, melyen Tisza Lajos gr.
előnk bemutatta a bizottsághoz utasított —
törvényjavaslatokra vonatkozólag Pest és
Jászku-Szolnokmegyék s Nyiregyháza és Bé-
kes városok részéről benyújtott kérvények
tartalmát. Ezután tárgyalás alá vette a bi-
zottság a kártalanítás módzatait megállapító
15 szakaszt, mely szerint a kártalanítás vég-
leg megállapított összege a célra külön ki-
adandó, s 70 év alatt sorsolás útján beváltandó,
előmutatóra szóló közfoglalmi állami kötvé-
nyekkel eszközöltilik, s készpénzben csak
azon töredékre sz fizetetik ki, mely a leg-
kisebb névertékű kötvénynek is csekélyebb.
Az állami kötvényekkel kielégítendő kártalanítás
csak azon igényt állapítja meg, hogy a kár-
talanítás összege kötvényekben 1892 végéig szól
s csak a kötvényekben ki nem elégíthető ma-
radék rész fog azonnal készpénzben
kiszolgáltatni.

— Külföldi hírek. A pápa és Ne-
metország. Berlinben nagyon kellemet-
len hatást gyakorolt az, hogy daczára a biz-
tosításoknak, melyeket Schlozer és Galimberti
bécsi nuncius arra nézve adott, hogy a pápa
nem fogja a világi hatalom kérdését felvetni,
ez mégis megtörtént. Ebből azt következtet-
ték, hogy Schlozer elmulasztotta a Vatikán
diplomáciáját határozottan és félreértést nem
tűrő világossággal figyelmeztetni arra, hogy a
német külügyi kormány nem fogja támogatni
a pápa igényeit az olasz királlyal szem-
ben. Utóbb azonban kiderült, hogy Schlozert
és tekintetben semmiféle mulasztás nem terhel
s minthogy azért, a mi tényleg és pedig min-
den megállapodás ellenére történt, Schlozert
okolni nem lehet, a német külügyi kormány
nem látta szükségének Schlozer visszahívá-
sára nézve intézkedni addig, míg esetleg
egyéb okokból nem válik a vatikáni porosz
követ állása a szentszékek szemben tartha-
tatlanná. — Oroszország és Milán királyi
elválása. Pétervárról, állítás szeri-
nt jó forrásból meríti a felhivatalos »Bud.
Korr.« következő értesülését. Mervád körök-

ben az a vélemény uralkodik, hogy Milán ki-
rályi válsági ügyébe sem az orosz kormány,
sem pedig az orosz synodus nem avatkozhat-
nak meg abban az esetben sem, ha Kecsko
Natalia maga fordulna az utóbbihoz. Ez végre
a szétvált házaspárnak magánügye, bármily
határozottan elítéljük is az orosz mervád
körök Milán királyi eljárását. — A forra-
dalmi mozgalom Spanyolországban. A jelenlegi spanyol kormány
rendkívül türelmes magatartása a köztársasági
párt üzemével szemben, úgy látszik, már is
megtermette gyümölcsét. A spanyol miniszter-
tanács legutóbbi ülésén a külügyminiszter és
a belügyminiszter közölték, hogy a hadsereg
körében és több tartományban ismét forra-
dalmi mozgalom észlelték. Erdekeseink tartjuk
erre nézve kiemelni, hogy a francia lapok
legnagyobb része rendkívül elismerőleg nyi-
latkozik a regens-krállyalról, ki Spanyolor-
szágban általános szeretetnek örvend és ki
minden lehető megtesz, hogy kényes
feladatát sikerrel oldhassa meg. —
Ujabb merénylet a czár ellen.
Pétervár, okt. 29. Az udvari miniszter ma d.
u. 2 óráról a Kursk-charchov-azovi vasut ta-
ranovkai állomásáról azt táviratozza, hogy a
nevezett vasutvonal borki állomásán a csá-
szári vonat második mozdonya és a mozdony
után következő négy kocsi kisiklott. A czári
család és kísérete teljesen sértetlen maradt.
— Az orosz csapatmozgalom.
A »Kreuzzeitung«-nak jelentik Moszkvából,
hogy a 15-ik hadtest egy hadosztálya a ka-
zani kikötőbe szállítatván, onnan Volga-gö-
zöskön lefelé hajóznak egész Nisni-Novgorodig.
Ez a hír megerősíti az osztrák és magyar
lapoknak ama jelentéseit, melyek az orosz
csapatoknak a nyugati határ felé tolasáról
szólnak. — Vilmos császár a berli-
ni sajtóról. Berlin, okt. 29. A városi
tanács jelentése szerint a császár a városi
hatóságok részéről szombaton átnyújtott fel-
iratra azt válaszolta, hogy szívből mond kö-
szönetet az átnyújtott ajándékért, melyet szí-
vesen fogad. Utjában a császár nagy öröme
mindent meggyőződött, az idegen uralkodók
és népek is mily rokonszennvel viseltetnek a
német birodalom iránt, és hogy e rokonszenn
a birodalmi fővárosra, Berlinre is kiterjed.
Nem mulaszthatja el azonban, hogy utazásában
egy igen fájdalmasan érintő visszamelegé-
zés is ne adjon kifejezést. Mig ő egészségének
és minden erejének feloldozásával azon volt,
hogy barátságos viszonyok létesítésével a haza és
ezzel saját fővárosra békéjét és jólétét biztosítsa:
addig a fő- és szekváros napi sajtója családja
ügyeit a nyilvánosság elé vonszolta és oly
módon tárgyalta, miként azt magánember sem
engedné meg. Ez ő felségét nemcsak fájdal-
massan érintette, hanem méltatlankodását fel-
keltette. Mindenekelőtt is ő felsége kikéri
maganak, hogy boldogult atyjának folytonos
idezését saját személye ellen folytassák. Ez
őt, mint fiut a legmélyebben bánítja, és a leg-
nagyobb mérvben kellemetlen. E várja, hogy
ha Berlini főszékelyült választja — és mint
berlini, mindig ide vonzódik — fel fognak
hagyni vele, hogy családja benső viszonyait a
sajtóban fejtegetések tárgyává tegyék.

KARCZOLATOK.
(Felirat Deák Ferencnek. — Telegi László gróf?
— Tisza és a vagyon. — Pro domo. — Előleptetés. —
II. Vilmos dorgál. — Alapos gyanu. — A mi dol-
gunk. — A podesta ur.)

Deák Ferencz mauzeolumára keresik a
legalkalmasabb feliratot. »A nemzet és a ki-
rály kibékítése éert,« hangzik a legszí-
kebbre zűlésű bizottsági fűt felsőrti ajánlata.
Mintha csak Milán királyról és Kecsko Na-
taska asszonyságról lenne szó, a kiknek ki-
békítéseben szintén igen sok embernek
fájt a feje.

Mi kétféle feliratot ajánlanánk.
Azoknak a naiv embereknek, a kik Deák
Ferencet a magyar függetlenség és önállóság
első alapjának letevőjét látják a kiegyezési
műben, tetszeni fogna p. o. ez a felirat:

Nem így akartam . . .
Azoknak pedig, a kik belátják, hogy mit
szalasztott el a haza bölcs . . . König-
grätz után, szájok ize szerinti leend a követ-
kező felirat:

Ésszu tél-lencsége . . . orja néből.
Ámbár elég felirata Deáknak a
maga 1861-ki felirata is.
Ha pedig valami olyat kellene a mau-
zeolumra felírni, a mit a mostani államférfiak
egyike sem igényelhetne, hát akkor írjuk oda
azt, hogy:
Önzetlen ember vala.

Igen, ez a tekintetes ur nem volt Tisza Kálmán ó excellenciájára.

Teleki Lászlóról mindenkor azt hittuk, hogy hamleti tépelődés vitte a sirba.

A császár azon föltétel alatt kegyelmezett meg az elfogottaknak, hogy politikával foglalkozni nem fog.

Miután azonban 1861-ben királyi meghívót kapott a főrendiházba, azt hitte, hogy a föltétel megszűnt és megalkotta a — határozatot.

Bécsben és sokan itthon is nem így vélekedtek és Telekit szőszegőnek bélyegezték s ő ezért végezte ki magát.

Könyi Manó könyve Deákról nem Hamletnek, hanem Tisza Kálmáni komédiának festi le Telekit. Teleki e könyv szerint nem is akarta, hogy a határozat keresztül menjen. Remélte, hogy az meg fog bukni: komédiával akarta a népszerűségét visszahozni.

A határozat nem ment keresztül, de Teleki sem segített magán. Tehát nem hamleti vívódása, de a komédia sikertelensége ösztönözte a végzetes lépésre.

Mily derek Könyi úrtól, hogy Telekit leszállítja — Tisza Kálmán mellé!

Mikor Tisza Kálmán kormányra lépett, azzal ijesztgették a katolikusokat, hogy — „vigyázzatok, ez a kálvinista ember majd rátész a kezét a papivagyonra!”

Mire átvette a pénzügyminiszteri tárczát, hát egyszerre csak benyújtja a regale-megváltási törvényjavaslatát és kiténik, hogy katorászik bizony ez már kálvinista, lutheránus és katolikus zsebekben egyaránt.

Es miután az étvágy evészközből szeret megjönni, azért még semmi sincs elkészve. Majd következik a regale, ezen urivagyon után még a papivagyon is!

Egyik helybeli lap mult szombati tárczájában iratik „Pro domo,” hogy tisztességes (ezuttal társadalmilag tisztességes) szintársulattal szemben lehetne a közönség gyöngédebb és elnézőbb és ne hangoztatná a színész megett lepton nyomom, hogy ezek rossz színészek!

Sohasem láttunk még elnézőbb publikumot a debreczeninél! Sohasem hallotta és olvasta még itt jó színész, hogy ő — rossz színész! Ez utóbbi ha nem is hallotta, de inkább olvasta még azt, hogy ő jó színész!

Elnézi ez a publikum és sajtója még azt is, ha az általa támogatott színészek nyilvános helyeken becsmériük.

A kinek azonban akár Debreczenben, akár máshol a publikum nem tetazik és csakis

A „DEBRECZENI” TÁRCZÁJA

A kisajátított ház.

— Charles Collins után angelból. —

„Nincs egyetlen egy tükör sem a házbán, uram. Ez is egyik különös szeszélye a gazdának. Sehoh az egész házbán nincs.”

Sötét, komor kinézésű épület volt, s a társulat a vasuti állomás kibővítése végett vásárolta. A ház árát a kisajátítási bíróság állapította meg, s ennek következtében neveztek el kisajátított háznak. Az épület már a társulaté volt; de lakója még mindig benne tartózkodott, megakadályozván a tényleges birtokba vételt. Figyelmemet régóta magára vont a lakó, mivel épen szemben volt egy nagy rakás épület fával, a melyet a vasut vonal ezen a részen halmoztak fel, s a melyen sokszor üldögéltem, ha a pályaudvaron való sétálgatásbán elfáradtam.

Négyzetletes, rideg épület volt, durván faragott kövekből építve, s ugyanilyen kölemezettel fedve, kevés ablakkal, melyek az épület nagyságához képest így is kicsinyek voltak. Az egész homlokzaton mind össze négy ablak volt; a középtől levő ajtó mindenik oldalán egy-egy, s még kettő felettük az első emeleten. A redőnyök leeresztve állottak s mikor az ajtó is zárva volt, a borzadalmas külsejű ház az életnek s lakottságnak semmi jelét nem mutatá.

De az ajtó nem volt mindig zárva. Koronkint, nagy kulcsnyirkórgás s retesz csattogások között megnyílt, egy férfi jött elő, s megállott a küszöbön oly mohósággal szívá a levegőt, mint a kinek csak ritkán van alkalma hozzá jutni. Alacsony, zömök ember volt, — körülbelül 50—60 esztendő rendkívül apróra nyirt hajjal és hosszú, tömört szakállal, — kit szeméinek barátságos csillogása megnyerővé tett.

A mikor én láttam, zöldes-barna kabátot viselt valami különös anyagból, a mely nem volt posztó, s világos színt mellényt, s nadrá-

gát és fodros inggallért, a mely sehogy sem illett szakállához, mivel egészen elfődte. Szokása volt ez érdemes egyéniségnek rövid ideig a küszöbön állva, élvezni a friss levegőt, aztán előre jönni az országútra, onnét mintegy gépiesen visszatekinteni az emeleti ablakra, aztán árkon-bokron a pályaudvar kerítéséig menni, s azon áthajlva végig nézni a vonalon oly ember arcának kifejezésével, a ki egy önként felvállalt munkát teljesít és nem vár semmi segítséget sehonnan.

Ezeket elvégezve ismét visszatért az uton keresztül, a küszöbön még egy nagyot szivott a friss levegőből, s eltűnt a házbán; a kulcs és retesz ismét zörgött és csikorgott, mintha nem is nyílnék ki a következő hétig. Egy fél óra múlva azonban ismét megjelent az uton, szippantgatta a levegőt s nézegetett fel s alá a vonalon, mint előbb.

Azonnal feltettem magamban, hogy ismeretséget kötök e nyugtalan emberrel. Megtudtam, hogy az én barátom bizalmas szolgálója, inasa, komornyikja egy szóval mindenesé egy beteg uri embernek Mr. Oswald Strange-nek, a ki jelenleg a szemközti házbán lakik, s a kinek történetével új ismerősöm — Masey volt a neve — bizalmasan megismertett.

Gazdája egy részt azért jött ide, hogy kevesbitse a szolga személyzetet — de nem takarékosági szempontból, a mit Mr. Masey sietett tudtomra adni, hanem mivel a szegény, különös okok miatt nem sok embert tárt maga körül, — másrészt, hogy közelebb legyen régi barátjához Dr. Gardenhoz, a ki a szomszédságban lakott, s kinek társasága és tanácsai Mr. Strange számára nélkülözhetlenek voltak. Úgy vettem észre, hogy a szegény szenvedő élete már igen kevés reményt nyújtott. A muló órákkal együtt élete is gyorsan közeledett végehez.

A szolga már csak mult időben beszélt róla úgy irván le előttem, mint egy fiatal harminezet éves embert, arca és testalkata ifjut mutat, de a vonások kifejezése nélkülözi az ifjúságot. Ez egyik különös sajátasága volt. Távolról nézve őt, az ember éveivel fiatalabbnak tartotta volna, s ha ide-

genélő publikumra van szüksége, vagy a ki más helyen gyöngédebb közönségre számít: ugyan hagyja a faképnél és szerződjön mielőbb másbóval!

A debreczeni publikumnak p. o. ugyis az a baja, hogy izlést a Blaha Lujzák, Odry Lehelek, Egressy Gáborok, Rónaiak és E. Kovács Gyulák annyira elrontották hogy az újnemzedék még maig sem volt képes helyrehozni!

A németül toasztozó órnagyból tehát szerencsésen alezredes lett.

Tudtuk mi, hogy a németiség érdem Magyarországon!

Gratulálunk a magyar nemzeti Genius nevében.

Pedig e Genius t ez a kinevezés... degradálta.

Érdekes, hogy II. Vilmos német császár a berlini városi küldöttséget ez bba színt a sajtó bele avatkozott az uralkodó ház családi ügyeibe.

Van valami helyesség ebben az eljárásban.

Olyan sajtója van valamely publikumnak, a minő a közönség — maga.

Ha a publikum nem akarna rossz lapokat olvasni, hát egyszerre megjavulna minden ujság.

A német császár tehát jól tapogatózött, a midőn az olvasót szidta — az olvasotakért!

Hej! csak jó az, ha ez idő szerint mindig — gyanakszunk!

Giers orosz külügyér egyik külföldi közlönye, a brüsseli „Nord” kijelenti, hogy a legujabb orosz csapat előmozdításról a kabineteknek régen előleges tudomásuk volt.

Imé, tehát mégis azért futja fel a bécsi felhivatalos fenyegető háborus hírré, hogy a pénz- és vér-csorrantó présen még nagyobb lehessen csavarni.

Még megérjük a többit is, mikor megkezdődik a Balkánon — a nagy osztozkodás!

Midőn a derek Pilatro de Rosier és Romain a léggolyóval szerencsétlenül jártak, II. Frigyes így szolt: „Az angolok már rég urai a tengereknek: mi többiek a földön szenvedünk; a francziáknak nem marad más hely, mint a levegőben hintalózni!”

Es az osztrák-magyar nagyhatalomnak? Oh annak még van dolga e földön is. Fizetai és megveretnai!

A mi jó podesztánk választatván meg a regale-megváltási törvényjavaslatban megtartott városi értekezlet elnökévé, első feladata volt kijelenteni, hogy az értekezlet — nem akar ellenzékieskedni!

Más szóval: Föllépünk a rabló törvényjavaslat ellen, mert muszáj, mivel bennünket tolnak előre — hátulról! De te azért kegyelmes uram, tégy belátásod szerint, mert ha meg is rablod az országot, mi követünk tükön bokron át, mert mi atyánk már most a tied az ország, a hatalom és a — szóbőség!

Gili Balázs.

Törvényjavaslat

(Az állami italmérsi jövedékről szóló törvényekkel főtán adandó kártalanításról.) I. FEJEZET.

1. §. Azok, akik eddig italmérsi jogot gyakoroltak, az állami italmérsi jövedékről szóló 1888. évi... t. cz. hatályába lépte folytán a jelen törvény korlátai között (2. §.) és határozmányai szerint kártalanításra tarthatnak igényt, mely az idézett törvényekkel értelmében hasznosítandó italmérsi jövedékek egy e célra kiküldendő bizottság ellenőrzése alatt álló jövedelemből s a mennyiben ez bármely okból elégséges nem lenne, az államkincstárából fedezendő.

2. §. 1. Kártalanítás adandó azokért a jogokért, a melyek:

a) a földesuri jogon b) törvényen, vagy c) kiváltságon (privilegium) alapulnak, ha mindezen esetekben a jogosított ezen jogából vont haszna után az 1882-ik év január hó 1-től 1886. évi december 31-éig terjedő öt év alatt vagy legalább ezen öt évek egyike alatt adót fizetett.

2. Kártalanítás adandó az italmérsi jog hasznosítására szolgáló azokért az épületekért és azokhoz tartozó beltelkekért, a melyeken eddig italmérsi jog gyakoroltatott, ha az állami italmérsi jövedék megfelelő hasznosítása végett elkerülhetetlen szükségesek s e végből kisajátítottak.

3. §. Az italmérsi jogoknál a kártalanítás alapját rendszerint maga a jog után az 1882. évi január 1-től 1886. évi december 31-éig adó alá vont összes jövedelemnek egy ötöde képezi, melyből azonban 15% kezelesi költség fejében mindig levonatik. Az ekként megállapított tiszta kárpótási alapnak huszszoros összege képezi a kártalanítás teljes összegét. Attól, hogy a kártalanítás az 1882. évi január 1-től 1886. december 31-éig adó alá vont jövedelem alapján történik, csak akkor lehet eltérés, midőn az adókivetés elleni fellebbezések 1886. évi december 31-ike előtt beadattak, de elintézését később nyertek, mert az esetben a fellebbezés folytán megállapított adó jövedelem vetetik figyelembe.

Ha a jogosult berszerződéssel igazolja azt, hogy az 1882. évi január 1-től 1886. december 31-éig terjedő idő alatt, az italmérsi jog haszna után a jövedelmi illetve tőke kamat- és járadékadót a bérli köteles fizetni, s az adó kiszabás adataiból kiténik, hogy a bérli által fizetett adó nem számítottatott a kiszabás alapjául szolgáló jövedelemhez: akkor a bérli által fizetett adó összege a kártalanítás alapjául szolgáló összes jövedelemhez adandó.

Ha pedig az adó nem magának az italmérsinek haszna után van előírva, hanem annak a regale-megváltás.

genek közt fordult meg nem nézték huszonhét-huszonnyolc évesnél idősebbek, de azonnal megváltozott véleményünk, ha közelről láttuk Vagyis, a mint az öreg Masey valamennyi különöséget összefoglalva jellemzé: — Ugy van uram! furcsa volt a neve (Strange — furcsa), furcsa volt a természeté, s furcsa volt a kinézése is.

Második, vagy harmadik találkozásunk alkalmával mondotta a legelől emített szavakat.

— Semmifele tükör nincs az egész lakban, — csevegé az öreg szolga, fel látát egy gerondára téve, s elmélázva szemlélve a szemben levő házat — Egyetlen egy sincs.

— A társalkodó szobát érti ezalatt, nemde?

— Nem uram! az egész házat, minden szobát beleérték; nincsen ott akkora tükör sem, mint a tenyerem.

— De hát miért? — kérdém — Miért nincs egyetlen tükör sem a szobákban?

— Ah, uram! — felelé Masey, — épen ez az, a mit nem tudunk megfejteni. Ez a titok. Ez egyik szeszélye gazdának. Van ugyan neki több is, de ez a legkülönösebb. A legszeretreméltóbb ur volt, a milyet csak kívánhat egy szolga. Bőkezű, s nem igen adott sok dolgot az embernek; mindig volt nyájás szava hozának, s mi több még tettekben is tanusította jó indulatát. Az egész szent György megyében nem volt ház (ott iaktunk ezelőtt), a hol több ünneppajuk lett volna a szolgálóknak; de másrészt megvöltak ezek a különöségei, hogy úgy mondjam bogarai, s ez is egyike volt azoknak. Es ezt a feltételt, — folytató az öreg, — mindig egész terjedelmében kikötötte, valahányszor új szolgát fogadott, ami pedig elég gyakran megtörtént! A legelső kikötés persze a tükört illette. Az én kötelességem volt eaz a tükörnek tudtára adni, mielőtt belépett volna. — Ezt a helyet igen kellemesnek jóga találni, — szoktam volt mondani, — jó asztal, nagy bér, s elég szabad idő álland rendelkezésre; de egy dologról le kell mondania; a mig itt van nem nézhet tükörbe, mert egy sincs az egész házbán, sőt nem is szabad lennie.

— De hogyan tudta ön azt, hogy csakugyan nem lett volna egy sem? — kérdém.

— Ah istenem! ha ön látta és hallotta volna azokat, a miket én láttam és hallottam, nem kételkednék. Egyszer például elkezdem, urunk valami ok miatt lejött a házmester szobájába, a hol a szakácsné lakott, hogy megnézze a változtatásokat, a miket ott eszközöltetett, s rendkívüli jelenetnek voltam szemtanúja. A szakácsné — egy rendkívüli csúnya, de annál hübb asszony — ott felelt a kandelalló párkányon egy kicsiny, arasznyi hosszúságú tükördarabot, valahogy becsémpézte a házbá s mindig zár alatt tartotta; most azonban, hirtelen más felé hivatva, kintan felejtette. En észrevettem a tükört s igyekedtem eltalálovitani oly gyorsan, a mint lehetett; gazdám azonban egy pillanat alatt előtte állott. Hosszu, haragos pillantást vetett réá, halott halványan megfordult, megragadta a tükört s darabokra törte a padlón, ráhagotta a töredékre s porrá taposta sarkával. A nap hátra évő részét szobájába zárkózva töltte, előbb azonban meghagyá nekem, hogy a szakácsné azonnal bocsássam el.

— Rendkívüli dolog, — mondám gondolkodva.

— Ah uram, — folytató az öreg, — mennyi sok bajom volt a női személyzettel. — Legelőször is nehéz volt az emített feltételek mellett egyet-egyet kapni. — Hát aztán, hogy mint rákajm én fel a hajamat tükör nélkül? — szokták volt mondani, s a nagy bér daczára sem állottak szolgálataba. A kik aztán elfogadták a feltételt, micsoða hazugságokat gondoltak ki! Tiltakoztak az ellen, mintha szükségük volna tükörre, s hogy ók sohasem is néztek ilyesmibe, mindannak daczára min-deniknek volt egy-egy elrejtve ruhái között. Előbb-utóbb ezek is előverték s ott felelték valahol (mint a szakácsné), s a hol azt hitték, hogy uram nem látja meg. Aztán — mert az asszonyoknak nincs lelkiismeretük, uram — mikor rajta csiptem őket egész arczátlanul fordultak ellenem, — es miképen tudjam én

nak összegeben az italmérsi hasznosításra szolgáló ingatlanok esetleg a malom- vagy vásárszög, hid-, vagy révám stb. haszna illetőleg az érték járó bérösszeg utáni adó is bent foglaltatik, akkor mindenesé előtt az állapítandó meg, hogy az adóból, illetőleg az annak alapjául szolgáló jövedelemből mennyi esik magára az italmérsi jogra.

Ha az elkülönítés azért nem állapítható meg, mert az ingatlanoknak az adó alapjául szolgáló hasznát meghatározni nem lehet, akkor a kártalanításnak, az ezen szakasz első bekezdése szerint kiszámítandó teljes összegeből először levonandó a jog hasznosítására, szolgáló ingatlanok, az 1887. évi XVI. t. cz. 4. §. a szerint megállapítandó törvényeszerű legkisebb értéke, s az ezen levonás után fennmaradó összeg képezi a kártalanítás teljes összegét.

A fentebbi szabályok alól kivételnek a jogosult kerelmére csak az esetben van helye b) biztossági tekintetből egyes konkrét esetre nézve kiadott hatósági intézkedés folytán, vagy pedig

b) egyes szintén konkrét esetre nézve kiadott s nyilvánvalóan téves oly hatósági intézkedés folytán, mely ellen jogorvoslattal nem élhetett, nem jövedelmehozható, s a mint az fennálló törvények értelmében különben jövedelmezhetette volna;

2. ha az 1886. év végén az italmérsi jog rendezése hatósági jogerejű határozattal bejeleztetett, vagy legalább a rendezés iránt eljárás megkezdett és a jogosult akár az italmérsi jognak, akár az italmérsi adó beszedési jogának három évre való bérbevétele által vagy ez iránt biztosítékot nyújtó bérledek megjelölése által biztosítékot nyújt ez iránt, hogy ezen három év alatt legalább is a kártalanítási összegnek megfelelő jövedelem be fog folyni;

3. ha az 1886. év végén az italmérsi jog rendezése hatósági jogerejű határozattal bejeleztetett, vagy legalább a rendezés iránt eljárás megkezdett és a jogosult akár az italmérsi jognak, akár az italmérsi adó beszedési jogának három évre való bérbevétele által vagy ez iránt biztosítékot nyújtó bérledek megjelölése által biztosítékot nyújt ez iránt, hogy ezen három év alatt legalább is a kártalanítási összegnek megfelelő jövedelem be fog folyni;

4. ha az italmérsi jog után az 1882. évi január 1-től 1886. évi december 31-éig terjedő időben jövedelmi illetve tőkekamat- és járadékadó nem fizettetett ugyan de a jogosult bizonyítja, hogy az általa a fenti idő alatt fizetett kereseti, házbér vagy egyéb adó alapjául szolgáló összegbe az italmérsi jog jövedelme is felvetetett s így e jövedelem is meg volt adótatva;

5. ha a jogosult a jogot az államtól 1882-ik évi január 1-je óta szerezte meg.

(Folyt. köv.)

HELYI HIREK.

* Beszéd a sírnál. Géresi Kálmán tanár urnak, elhunyt kártarsa, Nagy Pál felett tartott beszéde — a mint már jelezttük — erősen foglalkoztatja a kedélyeket s arról mindenféle beszélnek Amit a sírnál belőlem hallottunk, az első hallásra szép és megható rész volt. Voltak benne kimentő czélzatu részletek

és különö... münk köll... g o z o t t... talán épp... deggel járt... a hol ki... n a k kel... szokás-e... nyára nem... tanár gy... így éppen... szigoru t... vissza az... lelektani t... helyen lehe... egy később... emlékbeszé... bírání és... korainak l... inkább tuiz... szentet, m... mind rége... csak siras... Öszintén b... benyomást... lott és bucs... fontos rokon... hogy a bucs... feltüntet... elhunytól... Pált azért... e s z m e b... bályozni sz... vegyül az... szinten nem... zé! Valóba... ugyanazt t... és Heilasz... seiben és a... tanították... is, a mit a... vonalul r... lelki arczk... rumpalt és... leső kor e... fizetett lap... azért — ne... a h a l o t t... nyéből egye... getlenségi v... tekintsed!

* Halot... miai halgát... ben a hősök... nepely nove... vetkező rend... Gyüleke... előtti tere... Indulá... Kivonul... együtt, fáky... ved sírokhoz

azután, hogy... mondák, mi... felfogadásuk... niok e házb... S mi tő... lyukabak... lyukat. Köny... rejtettek a t... volt felfedez... vagy a szaká... szelenczebe... vány s retten... kat forgatta... hogy ájtatosá... koddam, hogy... telességeket... akartam erről... a régi histor... tükört postab... erősítve.

Mily rav... a szentartóba... becsémpézett... — Az ig... az öreg, — u... hogy nem lehe... tam a borbély... s megerszett... dám; a hajam... Mr. Masey —... kellett tükör... Egy ide... kozástól s bá... feljött izgatv... — Van gazdája arcz... esik neki, ha... — Sem... bert, mint ő... talán kissé n... a rutságtól, uram, nem; — De... geskedve. — má t bírná? —

és különösen szép a jól kidolgozott mûnek költői lendületű befejezése. Kidolgozott és kimentő... A beszédnek talán éppen ez a két tulajdonsága az, a mi hi-degelyjárta át sok hallgatóját s olvasóját. Hiszen a hol kimentőnk, ott először v á d l ó - n a k kell jelentkeznie. — De egyáltalában szokás-e a ravatal előtt vádolni és ezáltal megtrugni a sir szelén fekvő koporsót? Bizonyára nem állott vádoló elhunyt Nagy Pál tanár gyászkiáltásának óriás tömegében és így éppen az a gyorsan rendelkezésre állott szigorú tárgyilagosság tetszhetett vissza az elhunytat gyászoló közönségnek. A lelektani tekintetben, megengedjük, correct mű helyén lehetne és sok méltánylásra találhatna egy később, hetek, hónapok múlva tartandó emlékszemében, vagy életírásban, a hol már bírálni és mérlegelni is lehet, fáj azonban és korainak látszik a még be sem hantolt sírnál. Inkább tulzott dicséretet, tulcsorduló rokon szentet, m i l n i s i b e n e a halottról, mint rideg hüség! Az örök béke ágyánál csak sirassunk és ne bíraljunk egy szóval sem. Összintén beszélve, sokak előtt zavarta a kellő benyomást azon tudvalevő tény is, hogy a halott és bucsuzatója nem állottak valami különös rokonszeny híreben. Erre emlékeztetett, hogy a bucsuzató névelő kifejezése nagyon feltüntetette azt, hogy miben különbözött az elhunytól a szónok Ott főként, a hol Nagy Pál azt írta el, mert „nem tudta eszményeit a valódi élettel szemben szabályozni.” Ez a szabályozni szó is oly gyűlöletesen, oly rosszul vegyül az őszinte siralom, a fuldokló zokogás szintén nem szabályozott hangjai közé! Valóban, e koporsót körül állott ifjúság ugyanazt tanulta a Kossuthokról, vagy Róma és Heilasz nagyjairól, azt találta a Petőfi verseiben és azt dicsőségül és követendő példát tanították hajdan a történelmi jeles tanárai is, a mit a magyar ifjúság színe előtt árnyvonalul rajzol oda Géresi tanár ur az elhunyt lelki arczképére. Az ellenkezőt csak is e cor-rumpált és eszmény helyett anyagi érdeket leső kor exzellenciás urai tanúsítják s a fizetett lapok vezércikkjei hirdetik. Eppen azért — nemes tanuló ifjúság — te ezuttal a halott tanár eszményeit kövesd s lényéből egyet: az eszménytől elváhatlan függetlenségi vágyat mindenesetre örökségül tekintsed! Nemes lelkének szárnycsapásai tartás ebbre a legszebb oltár: az ifjú léleknek egfelé csapogó lángolását! Az élő tanárról pedig legyen jóleső felténnünk, hogy nem ellenséges indulatból (inkább meleg rokonszeny sugárzott elő a beszéd többi részéből) hangoztatta a modern életnézet tetszőségeit, vagy hasznosnak látszó tanát. Másként felháborodva kérdenők, hogy mért kellett újra antoniusi dicséretet hallanunk — Brutus föld?

Halottak estéje. A helybeli jogakadémia hallgatók által a 48/49-es honvédelem-törvényben a hősök emlékére rendezendő emléktűnnepele november elsején, halottak estéjén következő rendezés fog megtartani: Gyülekezés d. u. 5 órakor a főiskola előtti téren. Indulás 1/2 órákor. Kivonulás az egyenruhás honvédekkel együtt, fáklyával Hatvan-utczán végig a honvéd sírokhoz.

azután, hogy a hajam nem áll-e görbén? — mondták, mintha nem is lett volna kikötve felfogadásukkor, hogy tükört nem szabad hozniok — hála! S mi több, a legcsunjabbak voltak a leghibubbak. Ki nem lehetett tanulni fortélyukat. Könyvük táblájának belső oldalára rejtették a tükört, a hol szinte lehetetlen volt felfedezni, máskor az imádságos könyvbe vagy a szakácskönyvbe, sőt némelyik a teás szelenczébe is. Emlékszem egy leányra, sőt lány s rettetes himlő helyes volt a ki sokat forgatta imádságos könyvét. Azt hittem, hogy ájtatossága készíti erre s néha gyana-kodtam, hogy bizonyosan a házaassági kö-teleasségeket tanulmányozza; egy napon meg-akartam erről győződni — s ime mit látok! a régi historiói újra; egy keret nélküli tükört postabélyegekkel a könyv táblájához erősítve.

Mily ravaszág! A mosogató edényben, a szentartóban mindenütt rejtekhelye volt a becsépészett tükörnek. — Az igazat megvallva, uram, — mondá az öreg, — nekem is rosszul esett eleinte, hogy nem lehetett borotválkoznom. Eljárogat-tam a borbélyhoz, de később felhagytam vele s megeresztettem a szakállamat, mint a gaz-dám; a hajamat pedig — itt megérinté fejét Mr. Masey — annyira lenyirattam, hogy nem kellett tükör előtt két felé válszanom. Egy ideig nem tudtam szólni a család-kosztalót s bántalmat társamra. Kiváncsiságom felvált izgatva s még többet akartam tudni. — Van valami elrutított dolog talán a gazdjára arczán, — kérdém, — a mi rosszul esik neki, ha tükörben látja? — Semmi uram, viszonoz az öreg szolga. — Nem is lehet találni oly csinos fiatal embert, mint ő; arczsine finom és gyöngéd; talán kissé nagyon is halovány; de oly távoli a rutságtól, mint akár őn, vagy én. Nem, uram, nem; nem ez az oka. — De hát akkor mi? — kérdém kétség-geskedve. — Nincs semki, a ki urának bizal-mát bírná? (Folyt. köv.)

Emlekszem. Tartja: Daróczy Elek 3 jh. A honvéd sírok ünnepeles megkoszoruzása.

Ezen ünnepele fényének emelése végett, a tömeges megjelenésre és kivonulásra a közönség hazafias tisztelettel meghívatik a rendező bizottság által.

A Hortobágy. A gazdasági bizottság javaslatára a városi tanács a hortobágyi pusztának — a tiszai armentesítő pénztár javára — teli legelőnek való kiadását elrendelte. Az erre vonatkozó hirdetések legközelebb közö-fognak tétetni.

Ember öles. Nagy Sándor nádudvari lakos, — különben is rovott előéletű egyén — f. hó 28-án este két kabai emberrel a kocsmában borozott. — Ejjél körül a két kabai ember hazafelé indult, Nagy Sándor nem tudni mi okból kísérte őket. A falu alatt az egyiket egy löccsel úgy tütöte fejbe, hogy azonnal szörnyet halt, a másik ekkor futásnak eredt, — legalább azon körülmény, hogy pár száz lépés távolság volt a két hulla közt — erre mutat — Nagy Sándor utána ment s ezt is agyon verte. Ekkor maga jelentkezett a csendőrségnek, azonban egy adta elő a tény-állást, hogy a kabai emberek öt távadtkat meg s védelem közben ölte meg az egyiket, a másodiktól bölcsen hallgatott. — A csendőrség a jelentkezett gyilkost letartóztat-ta s a tett helyére sietett, a hol az egyik hullát a széknél, a másikat pedig pár száz lépésre megtalálta, ez utóbbinak azonban már fél karja és fél arca a kutyák által szét-marczangoltatott. — Rázdó Gyula m. alispán személyesen a tett színhelyén van, a hol Ná-bráczky István főszolgabíró és a csendőrség-gel együtt a vizsgálatot teljesíti. A csendőrség külön futár által és azonnal értesítette a püspök-ladányi kir. járásbírószágot.

Artezi kutak a külföldön. Nemcsak a nagy magyar alföld városai igyekeznek magukat a föld gyomrából vízzel ellátni; a külföldön is nagyon divatos a föld méhének meg-csapolása és pedig már évszázadok óta; de oly tetemes, néha óriási mélységeket, mint manap, nem értek el még a jelen század közepén sem. Artezi kutak futnak ott, hol más uton nem tudják a szükséges vizet beszere-zni. A meleg viz a természetes víz me-dence feleégek lerakott csövekben a föld felszínéig emelkedik a forró vizgőzök feszítő-ereje következtében. A hidegvíz artezi kutak pedig oly vízvezeteki hálózat mellékágainak tekintendők, melyeknek csöveit e hálózat főcsatornáinak és medenczéinek a földkéreg vizet tartalmazó rétegeinek nyomása tölti meg a föld felszínéig vízzel. Latzel Rudolf bécsi mérnök a Bécs melletti Ottakring egy sör-főzője számára furt az idén 254 méter mély-ségű artezi kutat, melynek feneké tehát az adriai tenger vízszínénél néhány méterrel lejjebb esik. Pesten 10 évig dolgozott Zsig-mondy a 960 méter mély városigeti kutánál, a melynek kitűzött célja volt a fővárost melegvízzel ellátni. E kut 50 celsius fokos vizet ad. Messze túlhaladja a többi a Merseburg melletti Schladebach közösg artezi kutja Szászországban. E kut 1748 m. mély. Eleinte káli sók után kutattak a fu-rásnál. A vállalat körülbelül 1000 méter mély-ségű furt, amikor a német birodalmi kor-mány eszközölte a furás folytatását tudomán-yos kutatás céljából egész a mondott mélységig. E furás 11 évi munka után 1884-ben fejeztették be s mutatta, hogy minden 33 méter mélységnél sem, mint eddig hitték 0.01 fekyai hőemelkedés van, hanem valamivel kevesebb, ugyanis a föld melege e kut fenekén 1748 méter mélységnél alig volt 50 C. fok, pedig az eddigi táplált nézet szerint 64 C. foknak kellett volna lennie.

A ref. papvaselutas vasárnapi délelőtti tartott meg a nagyváradi assziii református templomban, nagy érdeklődés mellett. Hegyesi Márton és Dombó Lajos voltak a vál. elő-nők, Némethy Károly és Füredi László a bi-zalmi férfiak. Daczára a nagy érdeklődésnek, sokan nem szavaztak le és 835 szavazó közül csak 245 szavazott. A voksok többsége Su-lyok István, szegedi segédelkésze esett, aki 129 szavazatot kapott, Tóth Sándor derecskei lelkész 69, Surányi Gyula nagyfalusi lelkész 46, Rác Károly 1 szavazatot kaptak. S mivel S u l y o k 7 abszolút többséget nyert, ő vá-lasztott meg lelkészé. Déli fél 2 órakor hirdették ki az eredményt, melyet a jelenvol-tak éljenzéssel fogadtak.

A hajdumegyei regalebérliők értekez-le alkalmával Budapestre kiküldött bizottság e hó 29-én, hetfőn délelőtti egy negyed 11 órakor fogadtattott W e c k e r l e pénzügy-mi-niszteri államtitkár által. A fogadtatás alkalmával az államtitkár ur nagy előzékenységgel magyarázta a törvényjavaslat szerelmes szaka-szait, miközben érdekel tudakozódott R o s e n f e l d M ó r h.-sz-boszlói regalebérliőtől a foyasztás mértéke felől, vajjon esőkkent-e, vagy sem? A bizottság a nyert felvilágosítá-sok és észleletekről a legközelebb összehívandó regalebérliők értekezleten jelentést írásban fogja előterjeszteni. Ugy haljuk, hogy további és nagyobb mérvű mozgalom megindítása célozlatik.

Gazdák figyelmébe. — Azon jószá-g-tulajdonosok, kik jószágait a kaszálókra kihajtották, figyelmeztetnek, hogy az adó-számvevőeségnek a hajtó-cédulákat váltás ki, mert ellenkező esetben büntetésnek lesznek kitéve.

Színház. Tegnap este — szép számu közönség előtt — a „Reservisták“-at ismételték természetesen öszszérvágó előadás-ban, mint első alkalommal. A bohókás darab,

melyben a mulattató helyzetek egymást kerge-tik, most is sok kacaját keltezt. Ma este 3-adszor adják. Színházi mûsor. Nov. 1. „Molnár és gyermeke.“ (Népelőadás, leszállított helyarákkal). Nov. 2. „Vasgyáros.“ Nov. 3. „Nebántsvirág.“ Nov. 4. „Reservisták.“ Nov. 5. „Magdolna.“ Nov. 6. „Kokó.“ Nov. 7. „Kokó.“ Nov. 8. „Szép Heléna.“ (Czimszerepben Kopácsy Juliskával, Páris szerepében Valentinnel). Nov. 9. „Erdő szépe.“ Nov. 10. „Reservisták.“ Nov. 11. „Nebántsvirág.“ Nov. 12. „Uzsai Gyöngy.“ Nov. 13. „Rosenkrantz.“ Nov. 14 és 15. „Pipacsos.“ Érdekesnek tartjuk megemlíteni, — hogy nov. 3-án Nebántsvirág szerepével Ko-pácsy Juliska próbálkozott meg, hogy e ked-vencz operette a műsorról le ne maradjon.

A debreczeni daleyilet köréből. A daleyilet igazgató választmányának tegnap este tartott ülésében elnök Márk Endre megle-szavak kísérletében egy szép művt ezüst tollat nyújtott át emléklő Péter Gábornak, mint a daleyilet történetírójának. Ugyanezen ülésen elhatározottat miszerint a dalárda létszáma legalább 60-ra felemeltetik, hogy így egyfelől alkalom nyujtassék fiatalabb erők kiképzésére is, másfelől pedig az egyes hangszakok anyira kibővíttessenek, hogy ez által az öszsműködés minél impozánsabb legyen. Miért is felhívának mindazon jó hanggal rendelkező egyének kik belépni óhajtanak, hogy ebbeli szándékukat jegező Kr a s z n a i Ferencz urnál jelentsek be. Végre felhivatni rendeltettek az egylet mindazon pártoló tagjai, kik az egylet törté-netét még meg nem kapták s azt birni óhaj-tják, hogy ebbeli igényeiket az elnökségnek jelentsek be, a hol az részükre díjmentesen fog kiszolgáltatni.

Családi jelenet. Tegnapelőtt este épü-letes családi jelenetnek voltak szemtanúi azok a kik a város egyik kevésbé szép utcáján és X. ur szomszédságában laknak. A háziga-zda, mint ez nála már szokás, boros fővel ment haza, amiért a felesége, mint ez me-int nála szokás, alaposan öszszeszedta az urát. Ez eddig még rendes dolog lett volna. Hanem más is közbe jött. A család nagymenyű sar-ja: a 17 éves Alfonz, hogy-hogynem, alkal-masint, mert megérezte, hogy az örege nincs otthon, színtelen elment hazulról. Találkozott két magakora barátjával akik rábeszéltek, hogy menjenek egy kocsmába. Ott aztán leitak. Dülöngözve, nehéz fővel, olomlábakkal ment haza Epen jó helyen kopogtatott. A forro ngásban levő házaspár duhét a közzéjök rontott részeg fiu még fokozta s egyszerre el-kedtek útni a fiut, útes-útesre hullott és a szegény Alfonz pár perc mulva egy kijözandó-t, mintha sohasem lett volna részeg. Mikor a döngetésnek vége szakadt, a derék familia öszszenezett s mivel pirulni nem tudának, ösz-szanevetek Pillanat alatt kibékültek s a har-czás feleség es anyja nem volt képes megaka-dályozni azt az irtózatot duettet, amit a lump-apa és fia véghez vittek nagy örömmükben. Csak amikor a szomszédok feljelve zörgötték be az ablakon, akkor csendesedtek le, és tér-tek nagy nehezen nyugvóra. A gyöngéd csa-ládi jelenet még ma is élénk tárgyat képezi az illető utca lakosai között.

Galló néni panaszá. Ma reggel szórul-szóra valóvá vált, az a naiv, dajka mese, mely az egyszeri tejesasszonyról szól, aki egy kö-csög színtejből álmot ki az egész jóvőjét. S míg arról álmozdott az utcán hogy a kö-csög színtejért kap 28 krt, 20 krért egy kis csirkét, a csirkéből tyuk lesz, a tyuk tojik sok sok tojást, amikből sok-sok csirke lesz s ezekből egy sereg tyuk. A tyukokat eladja, vessz malacot, ebből disznó lesz, ott szaladgál az udvaron a sok kis disznó, lesz egy egész farka, aztán megveszik a szomszédok tanýját, aki csak egy ugrás... S a jó Galló néni a két köcsög tejjel a kezében, famint ugrának a szomszéd tanýjába, elbukik a hitvány göd-rös járdán, a két köcsög összetörik, a színtej-nem vége, a sok kis disznónak is vége... Így eszt meg a mese ma reggel a rozsjárdán, a jó Galló asszonnyal, aki azonban nem hagyja annyiban a dolgot annál is inkább, mert meg is sérült. Elment a kapitány elé bepanaszolni a rozsjárda tulajdonosát, hogy mert a járda oka mindennek: fizesse meg a két köcsög tejét. Hogy a Galló néni némiegr-ráut a mesebeli tejes asszonyra, az kitetszik a panaszából: — Igen, kapitány uram, oda van a színtiszta két köcsög tejem. Oh, oh, sok, sok kár... — Hát mit kíván? — Fizesse meg az, akié az a rozsjárda amibe elbuktam. Oh, oh, oda a tiszta, szép tejem. — Hisz nem olyan sok az. — A jó néni méltatlankodva kiált föl: — Nem? Abból tanítomotm én a fiamat, aki — pap lesz.

A telefon hálózath legujabban Dr. Rothschnek V. Emil gyógyszerész ur lépett be; a nagy közönség kenyelmére gyógyszer-tárát kötötte öszse a hálózattal. Nem lehet eléggé méltányolni Rothschnek ur ezen a közönség érdekében tett figyelmes és czél szerű eljárását, mert most már, a midőn számos orvosnál be van rendezve a telefon, égető szükség volt rá, hogy a gyógyszerárakba is bevezetassék.

A haragos poeta. Hazafi Veray János „koszorus népköltő“ nagyon megapreghendált a miatt, hogy a dalárda jubileumának alkalmá-vál mellőztetésnek volt kitéve. Haragjának versben adott kifejezést s a „megrovási k a l a n d“ éle leginkább Márk Endre dal-

egyleti elnök ellen irányul, kit a következő-leg verselt meg:

Disz-bevonulás. A vendégek mikor megérkeztek, okt. 30-án 1888-ban Debreczenben. Egymást érte a sok kocsi kirobogott, Debreczeni daleyilet vendéget fogadott, Fogadták őket ünnepelesen, És elszállásolták rendezsen. Este ismeretes estélyén Jánosnak is kijutott, Még akkor az elnök rám annyira nem dunnogott, Vettek verseimet s arczképem rendezsen, Viseltem magam szokásom szerint csendesen. Későbbben a dalárda elnök hirtelenkedett, Mondta, hogy lármások, ezzel elkeserített, Attól fogva földözött és éhezettett, Hiába készítették a két végyes bankettet. Irta: október 24-én, 1888-ban örömmel, ózi komoly napon Debreczenben.

Arany Bika termében débe a diszbankett, Drága volt János oda később mehetett. Urak s hölgyek ittak és ettek, De János rá sem hederített. Kerekes Sámuel ur szép verseket mondott, Haza lantotának meg a gymra korgott, Bánta is Márk elnök, csak hogy ő jöjjakott, János könnyes szemmel nézte és hallgott.

Október 22-én este, az arany Bika disztermében, Színtelen jelenetnek a fényes banketten, Ugy megtelt a terem, s alig féltek benne, Nagy község öszszegyűlt a fényes bankettre. Ott is János a bankettben nem írott, nem evett, Ezért a határszélésli ember Debreczenbe jöhetett, Brassó vidékéről két éjlet két nappal, Ezért nem köszönök az elnöknek levett kalappal. A hölgykoszoru is megjelent fényesen. Járták a magyar csendes órák rendezsen. Debreczenben a walzer, azt a bolond táncot, Nem folytatják, a ki csinál hölgyek arczán ráncot. Eljenek a debreczeni hölgykoszoru szépségek, Angyal szépségek, de ok mind műveltek, Légyen is mindegyiknek csinos vőlegények. — A debreczeni hölgykoszoru szépségek“ köszönik a János ur szives jó kívánatait!

személyi hír. Gróf Dégenfeld József főispán — családjának meglátogatása végett — tegnap Nagy-Károlyba utazott. Elvezett egy bambusz-nádból készült, ezüst fogantnyuval, B. J. mongrammal és koronával ellátott séta-pálca. A megtaláló szíveskedjék szerkesztőségünkbe behozni, hol 1 frt jutalomban részesül.

Debr. színház.

Holnap, csütörtökön, 1888. nov. 1-én, pá-ratlan bérletben, részben leszállított hely-árrakkal:

Molnár és gyermeke. Népdráma.

Felolós szerkesztő Gáspár Imre Kiadó Kutasi Imre

Káposzta.

A gazdasági tanintézet-ben több ezer fő káposzta eladó. Bármely mennyiség-nél száza 3 frt házhoz szállítva. Megtekinthető az inté-zetben.

Eladó ház.

Egy jó karban levő, 3 szoba, 1 konyha, 2 kamara, 2 istálló, s egy pinczével bíró ház eladó.

Ertekezhetni a tulajdonos-sal cser-utca 2327. sz. alatt.

8050. 1888.

Arverési hirdetmény.

A Debreczen város tulajdonát ké-pező s a Nagyerdő nyugoti oldalán fekvő 27 hold és 684 ööl ugynevezett Filehalmi föld, mely a folyó felől a monostori ut és Nagyerdő közt a fut-tató északi végétől a Kovácsok homok-jáig terjed, folyó 1888. évi október 1-től három évre, tehát 1891. évi október 1-ig terjedő időre, valamint a Parlag pusztá-nak vadászati joga az 1892. évi augusztus 1-ig terjedő 4 évre, az 1888. évi novem-ber 14-én délelőtti 10 órakor a városbá-s nagy tanács-teremben tartandó nyilvános szóbeli árverésen fogván kiadtni, bérle-ni kívánók erről azon hozzáadással értesít-getnek, hogy az árverési feltételek a számvévi hivatalnál megtekinthetők.

Debreczen, 1888 október 29-én.

A városi tanács.

